VIQUIPÈDIA

Waci

El **gbe, waci** (o **ouatxi**,o **watxi**, etc.[1]) és una llengua gbe occidental que parlen els watxis que viuen al sud-est de Togo,a la regió Marítima i del sud-oest de Benín, al departament de Benín.[2] El seu codi ISO 639-3 és **wci** i el seu codi al glottolog és **waci1239**.[3]

Gbe, Waci	
Altres noms	*Ouatchi*, *Waci*, *Wachi*, *Watyi*, *waci-gbe*
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
476.000 (ethnologue)[1] o 802.000 (joshuaproject)[2] principalment a província Marítima de Togo Departament de Mono de Benín	
Parlat a	Benín, Togo
Autòcton de	Mono i Regió Marítima
Classificació lingüística	
Níger-Congo Atlantic-Congo Volta-Congo Benue-Congo Llengües kwa Llengües kwa orientals Llengües gbes **Gbe, Waci**	
Codis	
ISO 639-3	wci (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=wci)
SIL	wci
Glottolog	waci1239 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/waci1239)
Ethnologue.com	wci (http://www.ethnologue.com/language/wci)
IETF	wci

Contingut

Població i geografia
- Waci Gbe a Togo
- Waci Gbe a Benín

Família lingüística

Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

Alfabet

Bibliografia

Referències

Població i geografia

Waci Gbe a Togo

A Togo el 1991 hi havia 366.000 parlants de gbe, waci.[1] Segons el joshuaproject n'hi ha 740.000.[2]

Aquests tenen el territori a la meitat occidental de la regió Marítima, a les prefectures de Yoto, Vo, Baix Mono i dels Llacs. La majoria viuen a les ciutats de Vogan, Tabligbo i Attitogon.[1] Al sud són fronterers amb els parlants de la llengua gen i de la llengua gbe, xwla occidental. A l'oest, a banda de limitar amb l'estat de Benín, són veïns del territori aja, amb els quals limiten també pel nord. A l'est i al nord-oest limiten amb els parlants de llengües gurs, el lama i el kabiyè, a banda dels que parlen la també llengua gbe, ewe.[4]

Waci Gbe a Benín

A Benín, segons l'ethnologue hi ha 110.000 parlants de gbe, waci.[1] Segons el joshuaproject n'hi ha 62.000.[2]

A Benín, els watxis viuen principalment al municipi de Comè, a més dels municipis d'Athiémé i de Grand-Popo, al departament de Mono[1] A Benín hi ha dos territoris watxis: el primer, molt petit, és situat a l'extrem més occidental del departament de Mono, al municipi d'Athiémé; aquest fa frontera amb Togo, a l'oest i al sud i amb els territori de la llengua gbe, kotafon, al nord i a l'est; el segon és més extens i està situat al sud-oest del llac Ahémé. Aquest territori és fronterer amb Togo a l'oest; amb el territori dels parlants de gbe, kotafon i de gbe, xwla occidental al sud; amb els territori dels parlants de gbe, xwela, a l'est; amb el territori dels que parlen la llengua gbe, saxwe, al nord-est i amb els parlants d'aja al nord.[5]

Família lingüística

El gbe, waci és una llengua kwa, família lingüística que forma part de les llengües Benué-Congo. Concretament, segons l'ethnologue, forma part del grup lingüístic de les llengües gbes.[6] Segons l'ethnologue, hi ha 21 llengües gbe: l'Aguna, l'ewe, el gbe, ci, el gbe, xwla oriental, el gbe, gbesi, el gbe, kotafon, el gbe, saxwe, el gbe, waci, el gbe, xwela occidental, el gbe, xwela, el kpessi, sis llengües aja (aja, gbe, ayizo, gbe, defi, gbe, tofin, gbe, weme i gun), dues llengües fons (fon i gbe, maxi) i la llengua gen, considerada l'única llengua mina.[7] Segons el glottolog, és una de les llengües gbes occidentals com el adangbe, l'aguna, el gen, el kpessi i el ewe.[3]

Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

El gbe, waci és una llengua vigorosa (EGIDS 6a): Tot i que no està estandarditzada, la parlen les persones de totes les generacions en la comunicació social i és sostenible.[8] El gbe, waci s'escriu en alfabet llatí però menys de l'1% dels que la tenen com a llengua materna estan alfabetitzats en aquesta llengua. Els watxis també parlen l'ewe i el francès.[1]

Alfabet

En l'*Alphabet des langes nationales du Bénin* s'afirma que el gbe, waci utilitza el mateix alfabet que la llengua gen:

Alfabet[9]																																	
majúscules	A	B	C	D	Ɖ	E	Ɛ	F	Ƒ	G	GB	Ɣ	H	X	I	J	K	KP	L	M	N	NY	Ŋ	Ɔ	P	S	T	U	Ʊ	V	W	Y	Z
minúscules	a	b	c	d	ɖ	e	ɛ	f	ƒ	g	gb	ɣ	h	x	i	j	k	kp	l	m	n	ny	ŋ	ɔ	p	s	t	u	ʊ	v	w	y	z

Amb la *n* després d'una vocal s'indica la nasalització de la vocal.

Bibliografia

- Anson, G. M. 1972. *Description synchronique d'un parler Ewe: Le Watyi*. Université de Nice.[3]
- Capo, Hounkpati B. Christophe. 1977. *Etude phonologique comparée du wacígbe et du gengbe*. Univ. Nationale du Bénin.[3]

Referències

1. «Gbe, Waci. A language of Togo (http://www.ethnologue.com/language/wci)». ethnologue. [Consulta: 11 febrer 2015].
2. «Language: Gbe, Waci (http://joshuaproject.net/languages/wci)». joshuaproject. [Consulta: 11 febrer 2015].
3. «Language: Gbe, waci (http://glottolog.org/resource/languoid/id/waci1239)». glottolog. [Consulta: 11 febrer 2015].
4. «Mapa lingüístic de Togo. El número dels watxis és el 35 (http://www.ethnologue.com/map/TG)». ethnologue. [Consulta: 11 febrer 2015].
5. «Mapa lingüístic de Benín. El gbe, waci és el número 30 (http://www.ethnologue.com/map/BJ)». ethnologue. [Consulta: 11 maig 2015].
6. «Gbe (http://www.ethnologue.com/subgroups/gbe)». ethnologue. [Consulta: 5 febrer 2015].
7. «Gbe (http://www.ethnologue.com/subgroups/gbe)». ethnologue. [Consulta: 10 febrer 2015].
8. «Waci Gbe in the Language Cloud (http://www.ethnologue.com/cloud/wci)» (en anglès). ethnologue. [Consulta: 11 febrer 2015].
9. «Alphabet des langues nationales (http://idl-bnc.idrc.ca/dspace/handle/10625/6700)» (en francès). Cotonou: Centre National de linguistique appliquée (CENALA), 1990. [Consulta: 11 febrer 2015].

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Waci&oldid=22587112»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 6 gen 2020 a les 14:16.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.